Troens billeder – den tidlige kristne kirke

I ikonografi og symboler

0

30/31

50 Paulus`breve og den øvrige brevlitteratur i Ny Testament frem mod år 100

70 Markusevangeliet. Evangelierne sammenfattes i løbet af de næste årtier frem mod o. år 130.

180 Den kristne billedverden bryder frem

313 kristendommen bliver tilladt religion – righoldig billedfremstilling – kirkebyggeri

1) Sarkofag i Santa Maria Antiqua (Forum Romanum) o. år 250-70

- Indeholder en række af de mest typiske kristne billedmotiver fra den førkonstantinske periode.
- De kristne gjorde brug af traditionelle græsk-romerske motiver ved siden af temaer fra GT og NT.

- *I midten* en kvindeskikkelse ved siden af en læsende mand (filosoftype).
- Kvinden er bedende (orant med løftede hænder)
- Manden symboliserer den døde - duen er måske den dødes sjæl
- Den kristne person forener kundskab og visdom – tro og fromhed

- *Til venstre .GT-motivet er Jonashistorien* – Jonas til havs – Neptun (havguden) sætter scenen – hvalen er blevet til et slangelignende monster (den græske mytologi, *ketos*) -motivkredsen slutter med Jonas på det tørre land, en paradisisk idyl.
- Jonasmotivet: et billede på frelsen. Populær i den tidlige kristne kunst.

- *Til højre. NT-motivet* Den gode hyrde (Kristus)
- Dåbsscene. En mand lægger hånd på dåbskandidaten, Helligånden som due
- En fiskescene (apostlene som menneskefiskere (Matt 4,18-19)

2) Gennemgående symboler og temaer i den tidlige kristne kunst

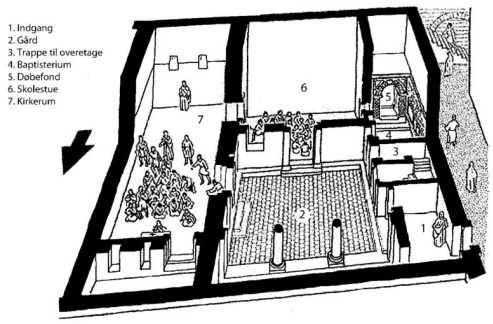
Den gode hyrde
Lammet
Oranten (den bedende)
Jesu dåb
Jesu helbredelses- og madunder
Fisken, brødet og vintræet
Fællesmåltidet

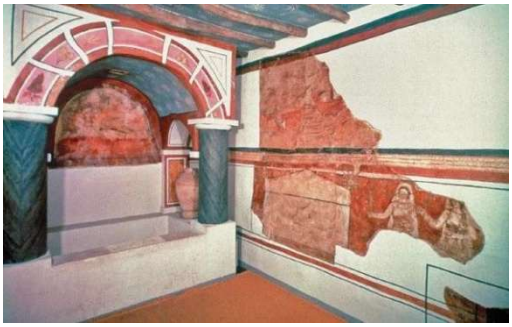
3) Hvad karakteriserer den tidlige kristendom?

- En broget bevægelse bestående af flere forskellige grupper og retninger
- Omsorgsetik, forbud mod abort og udsætning af børn
- I forhold til den romerske stat var man loyal. Man betalte skat, bad for kejseren.
- Nægtede at deltage i de offentlige kulthandlinger og at gøre soldatertjeneste
- Den kristne skriftsamling vokser frem.
- Den apostolske trosbekendelse bliver til.
- Optagelse i den kristne gruppe ved dåb. Fællesmåltider (nadver)

4) Kristendommen i praksis

Dura-Europos – den ældst bevarede kirkebygning fra ca. 256 (Østsyrien)

Kristendommen i praksis - dåben

Kun de kristne kaldte sig *ekklesia (gr. "forsamling")*
Dåben var indgangen til forsamlingen af kristne.
Neddykningen i vand, *baptisma* var den centrale del af optagelsesritualet
Optagelsen bestod af:

- Katekese (undervisning i tre år)
- Selve dåben med eksorcisme (uddrivelsen af djævelen) – afklædning og afsværgning af djævelen – neddykning med bekendelse af troen (spørgsmål/svar) – salvning og påklædning, håndspålæggelse med forbøn, korstegning på panden med salve, fredskys.

Kristendommen i praksis – nadveren

På den dag, som kaldes "solens dag", samler alle sig, enten de bor i byen eller på landet. Der læses fra apostlenes beretninger og profeternes skrifter så længen, man kan. Når læsningen er færdig, holder lederen en tale, hvor han formaner og opfordrer til, at efterligne

det, der her er fortalt. Derefter rejser vi os alle op og beder med høj stemme. Når bønnen er slut, sættes der brød og vin og vand frem, sådan som vi tidligere har beskrevet. Lederen fremsiger bønner og taksigelser, folket istemmer og svarer "amen".

Så uddeles maden og hver tager til sig af den indviede mad. De som er fraværende, får deres del bragt diakonerne. De rige giver af egen fri vilje af det, som de har. Og hvad der samles ind, tager lederen hånd om. Med dette hjælper han de forældreløse, enkerne, de syge og nødlidende, samt dem der sidder i fængsel, gæsterne som er i forsamlingen, og de som er trængende sørger han for.
Justin Martyr, Apologien (155-157).

Nadverens mening er at skabe delagtighed

- Gennem brødet og vinen får de troende del i noget, som er større end dem selv
- Nadveren er forbindelsen mellem et "da" og et "nu".
- Ved måltidet bliver Jesus igen nærværende blandt sine troende,
- Den enkelte bliver ved nadverhandlingen delagtig i Jesu frelseshandling
- Gennem nadverritualet bekræftes den enkeltes identitet som en Jesu Kristi discipel.
- Ved nadveren er den enkelte nu en del af forsamlingen de hellige og udvalgte – den sociale dimension).

Nadveren som *rituelt måltid* fandt sted søndag morgen – i tillæg hertil *agape*- eller kærlighedsmåltid søndag aften.
Agapemåltid ophører i løbet af 300-tallet

Forsamlingssteder:

- Husmenigheder
- Katakomberne med de kristnes gravsteder
- Kirkerne blev senere (i 300-tallet) bygget over kristne martyrgrave eller husmenigheder

Højtider:

- Påsken (Jesu død og opstandelse)
- Julen (25. december/romersk solhverv) – først i løbet af 300-tallet
- Kun i øst-kirken: Jesu dåb (*epifani*-festen)

5) Den kristne bevægelses vækst.

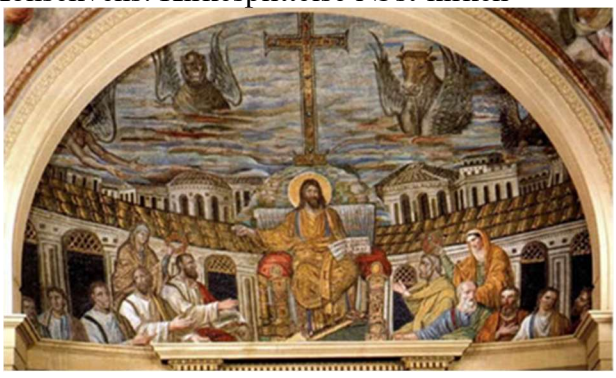
År	Antal kristne.	Indbyggertal i det romerske rige: 60 millioner.
40	1 000	
50	1 400	
100	7 530	
150	40 496	
200	217 795	
250	1 171 356	
300	6 29983	År 313 bliver kristendommen tilladt religion. Romerriget skifter religion!
350	33 882 000	

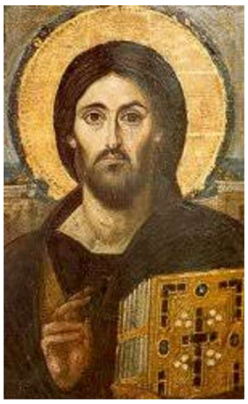
6) Kristendommen som romersk statsreligion

- År 312 overvinder Konstantin den Store sin medkejser og står nu som Romerrigets enehersker.
- Konstantin den Stores politik overfor kristendommen er i først tolerance, og han bruger dens biskopper for at fastholde sin kejsermagt.
- De kristne favoriseres dernæst økonomisk og ideologisk på bekostning af den romerske statsreligion.
- Konstantin indser, at den religion, men han tolererede ikke selv tolerer andre religioner.

7) Læren om treenigheden og Kristus

- To store kirkemøder, i *Nikæa 325* og i *Konstantinopel 381* slår fast, at Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd er ét og dog tre: èn Gud i tre skikkelser (”personer”) – alle fra evighed af.
- Er Jesus Kristus menneske eller guddommelig – og hvordan?
  Et kirkemøde i *Kalkedon 451* fastslår, at Kristus både var guddommelig og menneske (to naturer, men én person)
  Konsekvens: Kirkesplittelse i Øst-kirken

Vi bekender den ene og samme Kristus, Søn, Herre, enbåren, som erkendes i to naturer, uden sammenblanding og uforvandlet, udelt og uden adskillelse.
Kirkemødet i Kalkedon 451.